

**КЗ «Новозлатопільська ЗОШ І-ІІІ ступенів»
Гуляйпільської районної ради
Запорізької області**

Позакласне читання для учнів 5 класу
«Повага та любов до батьків»
(за творами В. О. Сухомлинського)

**Підготував: вчитель зарубіжної літератури
Новозлатопільської ЗОШ І-ІІІ ст.**

Голощاپов Сергій Олегович

2019 р.

Мета : на прикладі творів В. О. Сухомлинського виховувати у дітей повагу та любов до батьків; розвивати вміння аналізувати власні вчинки, щоб не завдавати рідним душевного болю; виховувати бажання бути гідними дітьми своїх батьків, турботу про них, шанобливе ставлення до їхніх настанов та порад, прагнення приносити щастя в свій дім.

Обладнання. Портрет В.О.Сухомлинського, фото щасливих родин, збірки творів В.О.Сухомлинського «Казки школи під голубим небом», «Вогнегровий коник», «Квітка сонця».

Хід заходу

Слово вчителя: Родина, рід – які слова святі!
Вони потрібні кожному в житті,
Бо всі ми – гілочки на дереві,
Що вже стоїть віки.

Дорогі діти, сьогодні ми поговоримо про найдорожче – про наших батьків. А допоможуть нам у цьому оповідання Василя Олександровича Сухомлинського.

Що ви знаєте про В.О. Сухомлинського?

- Заслужений вчитель України.
- Відомий письменник.
- Писав для батьків, вчителів.
- Для дітей писав казки, оповідання

1-й учень: Народився Василь Олександрович Сухомлинський 28 вересня 1918 року в селі Василівці на Кіровоградщині. Батько письменника Олександр Омелянович працював столяром і теслярем, майстрував колеса і музичні інструменти, був освіченою і шанованою людиною в селі. Мама, Оксана Юдівна, працювала у колгоспі, а зимовими вечорами сиділа над своїм шитвом і розказувала дітям казки.

2-й учень: Василь Олександрович був учасником війни. Після поранення повернувся додому, закінчив Полтавський педагогічний інститут, в 1948 році став директором Павлівської середньої школи. Написав багато творів для дітей. Всі його твори носять повчальний характер, виховують справжнього громадянина.

3-й учень: В.О. Сухомлинський написав понад 600 статей, 1500 оповідань і казок для дітей. Його твори видані 53-ма мовами світу, в цілому майже 15 млн. примірників. Книга «Серце віддаю дітям» перекладена на 30 мов світу.

4-й учень: У своїх працях письменник створив ідеал справжньої людини, якій притаманні такі риси характеру: відданість рідній землі, рідному народові, обов'язок перед ними, любов до рідної мови, повага до старших, бережливе ставлення до природи, доброта, працелюбність, милосердя. Він був доброю людиною і дуже любив дітей. Помер В.О. Сухомлинський 2 вересня 1970 року. Похований на кладовищі всього за 300 метрів від школи, якій віддав усе своє життя.

Представлення виставки книг В.О. Сухомлинського

Сухомлинський В.О. «Квітка сонця».

До книжки увійшли невеликі оповідання видатного педагога і письменника В.О.Сухомлинського, про те, як діти відкривають для себе навколишній світ, про взаємовідносини між дітьми, про доброту та чуйність, а також повчальні казки про природу

Сухомлинський В.О. «Вогнегривий коник».

Ця книга – збірка мудрих і повчальних казок, оповідань, притч, новел, написаних для дітей і дорослих великим українським педагогом і письменником Василем Сухомлинським. Кожна казка, кожне оповідання розповідають читачам про неповторну красу природи, магічну силу доброти і чуйності у взаєминах між людьми, пробуджують у нас бажання захистити слабшого, допомогти старшим.

Сухомлинський В.О. «Казки школи під голубим небом».

У цій збірці зібрані казки, притчі, оповідання В.О. Сухомлинського про людей похилого віку, милосердя до немічних, нещасних.

Слово вчителя: Діти, а тепер послухаймо кілька оповідань В.О.Сухомлинського, в яких йдеться про маму. І давайте проаналізуємо кожне оповідання.

Чому мама так хвалить?

Пішла мама на роботу, а вдома залишилась шестирічна дівчинка Люда. Вона ще не ходить до школи. Мама сказала Люді, щоб вона курей нагодувала й квіти полила. Люда нагодувала курей і полила квіти. А потім думає: «Зварю борщу. Мама прийде з роботи втомлена. Хай відпочине». Зварила

Люда борщу, попробувала. Борщ несмачний... Оце буде мама сваритися, що вона несмачного борщу наварила. Прийшла мама з роботи. Здивувалась, що Люда зварила страву. Насипала борщу, їсть і хвалить:

— Ой смачного ж ти борщу зварила, дочко.

Люді ніяково слухати ці слова. Адже вона пробувала борщ — він несмачний. Думає Люда: «Чому ж мама так хвалить?»

Запитання:

1. Чи послухалася дівчинка маму?
2. Чи любить свою маму Люда?
3. Чому мама все ж таки похвалила доньку за несмачний борщ?

Сива волосинка

Маленький Михайлик побачив у косі матері три сиві волосинки.

- Мамо, у вашій косі три сиві волосинки, - сказав Михайлик.

Мама усміхнулась і нічого не сказала. Через кілька днів Михайлик побачив у материній косі чотири сиві волосинки.

- Мамо, - сказав Михайлик здивовано, - у вашій косі чотири сиві волосинки, а було три... Чого це посивіла ще одна волосинка?

- Від болю, - відповіла мати. — Коли болить серце, тоді й сивіє волосинка...

- А від чого ж у вас боліло серце?

- Пам'ятаєш, ти поліз на високе-високе дерево? Я глянула у вікно, побачила тебе на тоненькій гілці. Серце заболіло, й волосинка посивіла.

Михайлик довго сидів задумливий, мовчазний. Потім підійшов до мами, обняв її і тихо спитав:

-Мамо, а коли я на товстій гілці сидітиму, волосинка не посивіє?

Запитання:

1. Чи уважний син Михайлик?
2. Чому у мами боліло серце?
3. Чому ж у мами сивіли волосинки?

Сьома дочка

Було у матері сім дочок. Ось поїхала одного разу мати в гості до сина, а син жив далеко-далеко. Повернулась додому аж через місяць. Коли мати ввійшла до хати, дочки одна за одною почали говорити, як вони скучали за матір'ю. — Я скучила за тобою, немов маківка за сонячним променем, — сказала перша дочка.

— Я ждала тебе, як суха земля жде краплину води, — промовила друга дочка.

— Я плакала за тобою, як маленьке пташеня за пташкою, — сказала третя.

— Мені тяжко було без тебе, як бджолі без квітки, — щебетала четверта.

— Ти снилась мені, як троянді сниться краплина роси, — промовила п'ята.
— Я виглядала тебе, як вишневий садок виглядає соловейка, — сказала шоста.

А сьома дочка нічого не сказала. Вона зняла з ніг матусі взуття й принесла їй води в мисці помити ноги.

Запитання:

- 1. Що важливіше: слова чи справи?*
- 2. Яка з дочок зробила правильно? Чому?*
- 3. Як ви гадаєте: хто з доньок найбільше любив маму? Поясніть свою думку.*

Хто кого веде додому

У дитячому садочку хлопчики-однолітки Василько і Толик. Обом по п'ять років, їхні матері працюють. Коли повертаються з роботи, заходять у дитячий садочок. Мати одягає Василька, бере його за руку й каже:

- Ходімо, Васильку, додому.

А Толик одягається сам, бере маму за руку й каже:

- Ходірте, мамо, додому.

Дорогу перемело. Є тільки вузьенька стежечка серед снігових заметів.

Мати Василькова йде по снігу, а син стежечкою. Бо мама веде Василька додому.

Толик йде по снігу, а мати стежечкою. Бо Толик веде маму додому. Минуло дванадцять років. Стали Василько й Толик сильними, стрункими, красивими юнаками. Якось занедужала тяжко Василькова мати. Того самого дня важко захворіла і Толикова мати. Лікар жив у сусідньому селі за кілька кілометрів. А було це взимку, дорогу засипало снігом. Василько вийшов за ворота, глянув на сніг та й каже:

- Хіба можна по такому снігові йти?

Постояв трохи Василько й повернувся до хати.

А Толик пішов глибоким снігом у сусіднє село й повернувся з лікарем.

Запитання:

- 1. Хто з хлопчиків, Василько чи Толик, по-справжньому любить свою маму? З чого це видно?*
- 2. З якого віку потрібно виховувати у хлопчиків почуття відповідальності?*
- 3. Якими стали хлопці, коли вирости? Чому?*

Найгарніша мама

Випало Совеня із гнізда та й повзає лісом. Далеко забилося, не може знайти рідного гнізда. Побачили птахи малого - некрасивого, з великою головою, вухатого, банькатого, жовторотого. Побачили та й питають, дивуючись:

- Хто ти такий? Де ти взявся?

- Я - Совеня, - відповідає мале. - Я випало з гнізда, не вмію ще літати і вдень дуже погано бачу. Я шукаю маму.
- Хто ж твоя мама? - питає Соловей.
- Моя мама Сова, - гордо відповідає Совеня.
- Яка ж вона? - питає Дятел.
- Моя мама найгарніша.
- Розкажи, яка ж вона, - питає Дрізд.
- У неї голова, вуха й очі такі, як у мене, - відповідає з гордістю Совеня.
- Ха-ха-ха! - зареготали Соловей, Дятел і Дрізд.
- Та ти ж потвора. Виходить, і мати твоя така сама потвора.
- Неправда! - закричало Совеня. - Мама в мене найгарніша.

Почула його крик Сова, прилетіла, потихеньку взяла Совеня за лапку й повела до рідного гнізда. Совеня уважно подивилося на свою маму: вона була й справді для нього найгарніша!

Запитання:

1. Як поставилися птахи до Совеняти?
2. Чи любить свою маму Совеня?
3. Чому для Совеняти своя мама найгарніша?

Слово вчителя: Діти, дійсно, для кожного своя мама – найкраща. А зараз я пропоную вам розповісти про свою маму. Яка вона? За що ви її любите? А за що вона вас любить? Чи допомагаєте ви їй?

(Учні розповідають про своїх матерів).

Слово вчителя: За що ж дитина повинна любити, поважати та шанувати своїх батьків? Спробуймо відповісти на це запитання.

(Відповіді дітей).

Висновок: Вони найдорожчий скарб, яким володіють діти на землі. Тож цілуй ті руки, дорога дитино, що колись тебе носили й годували; цілуй ті уста, що так солодко і мило до тебе промовляли, усміхалися, молитву шептали за твоє здоров'я; відплачуй теплотою серця за батьківську любов, не допускай, щоб будь-яка образа була вчинена тобою. Пам'ятай про них, як пам'ятають про тебе вони.

Будь для батьків завжди милим, слухняним, люби їх і шануй.

Закінчіть речення:

Найбільше пестять та голублять своїх дітей...

Найбільше в хаті свято, коли з роботи приходить ...

Варто слухатися матерів, тому що...

Можу висловити подяку матері за те, що...
Я можу показати шану до матері тим...

Читання і пояснення прислів'їв

Шануй батька й неньку, буде тобі скрізь гладенько.
На сонці тепло, а біля матері добре.
Нема того краму, щоб купити маму.
Мати одною рукою б'є, а другою гладить.
У дитини заболить пальчик, а в матері серце.
Годуй діда на печі, бо й сам там будеш.
Все купиш, лише тата й мами – ні.
Які мама й татко, таке й дитятко.
Материн гнів, як весняний сніг: рясно випаде, та скоро розтане.
Матері ні купити, ні заслужити.
Дитина плаче, а матері боляче.
Материнська молитва небеса відкриває.

Бліц-опитування

1. Чи завжди ви слухаєте своїх батьків?
2. Ви допомагаєте батькам по господарству з радістю?
3. Чи часто ви засмучуєте своїх батьків?
4. Чи знаєте, про що мріють батьки?
5. Чи завжди ви були добрим до батьків?
6. Чи помічаєте, коли твої тато і мама втомилися?
7. Чи помічаєте ви, коли батькам потрібна допомога?
8. Чи знаєте ви, коли день народження батьків?
9. Чи знаєте ви, якого кольору очі в мами?

Підсумок заняття

Давайте спробуємо узагальнити все, про що говорили сьогодні на виховній годині. Що ж означає по-справжньому любити своїх батьків?

- Це значить піклуватися про них.
- Не завдавати їм душевного болю.
- Не засмучувати негідною поведінкою.
- Трудитися, щоб полегшити їм життя.
- Називати їх найніжнішими словами.
- Учатися у них любити й поважати людей.
- Усі свої вчинки звіряти з ними.

Слово вчителя: закінчити нашу виховну годину хочеться словами В.О.Сухомлинського

«Наказ дітям»

«Батько і мати дали тобі життя і живуть для твого щастя. Не завдавай їм болю, образи, прикрощів, страждань. Все, що тобі дають батько й мати, — це їхня праця, піт, втома. Вмій поважати працю батьків. Найбільше щастя для матері й батька — твоє життя, працьовитість, любов до науки, повага до старших. Якщо люди вважають тебе недоброю людиною — це велике горе для твоєї матері й батька. По-справжньому любити їх — означає приносити в дім мир і спокій.

Твоя сім'я — це не тільки батько й мати. Це й ви, діти. Це твоя поведінка, твої вчинки. Запитуй у батька й матері дозволу на те, що без них вам робити не можна, або ж не тактично. Справжня свобода сина й дочки — бути слухняними дітьми. Підкорення волі батьків — перша школа громадського виховання, перша дисципліна твоєї совісті. Якщо не навчишся підкорятися волі батьків, то не зможеш стати стійким, мужнім громадянином, дисциплінованим трудівником, вірним батьком своїх дітей.

Три нещастя є в людини: старість, смерть і лихі діти — говорить українська народна мудрість. Старість — невідворотна, смерть — невмолима, перед цими нещастями ніхто не зможе зачинити двері свого дому. А від лихих дітей дім можна зберегти, як від вогню. І це залежить не тільки від батьків ваших, а й від вас самих.

Бути хорошими дітьми — означає не допустити, щоб старість батька й матері була отруєна твоїми поганими вчинками. Вмій відчувати найважчі душевні муки матері й батька. Їхня хвороба — твоє горе. Їхні невдачі і неприємності на роботі — твоя біда. Вмій бути добрим у думках і почуттях. Бережи здоров'я батьків. Пам'ятай, що ранню старість і хвороби батькам приносить не тільки праця, втома, а й сердечні хвилювання, переживання, тривоги, прикрощі. Найбільше вражає батьків дитяча невдячність, байдужість сина чи доньки. Будьте гідними своїх батьків!»

На цьому наша виховна година закінчується. На все добре. Будьте слухняними дітьми!